herpy

GEKONY

Réunion Island day gecko

Phelsuma borbonica

Phelsuma borbonica to średniej wielkości, niebieskozielony gekon dzienny z Reunionu na Oceanie Indyjskim; jeden podgatunek żyje na Agalédze. Grzbiet i ogon ma czerwonobrązowo marmurkowe, dobrze czuje się na wilgotnych, nasłonecznionych skrajach lasu i jest zagrożony w naturze. Potrzebuje wysokiego, ciepłego i gęsto obsadzonego roślinami terrarium z oświetleniem UVB, a wiedza o jego hodowli jest niewielka.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Phelsuma cepediana borbonica; Phelsuma agalegae*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**13-16 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**25-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-32 °C**
Temperatura w nocy	**20-22 °C**
Wilgotność	**60-80%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady, owoce, nektar i gotowa karma**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**1-4**
Inkubacja	**60-90 dni** przy 26-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Phelsuma borbonica to średniej wielkości gekon dzienny, u którego samiec osiąga 15-16 cm, a samica rzadko przekracza 13 cm, w obu przypadkach z ogonem. Barwa podstawowa jest niebieskozielona do ciemnozielonej. Głowa jest żółtawa i drobno nakrapiana brązem, a na grzbiecie i ogonie występują brązowe lub ceglastoczerwone plamy tworzące siateczkę poprzecznych pasów. Czerwone plamy na głowie i szyi są mniejsze i gęstsze niż na grzbiecie. Spód ciała jest żółtawy z brązowym marmurkowaniem.

Ubarwienie różni się w zależności od populacji. Niektóre osobniki mają niebieską kropkę na szyi, a populacje żyjące tuż przy wybrzeżu mają na głowie brązowy znak, którego nie widać u zwierząt z wyżyn. Populacje gatunku są silnie zróżnicowane genetycznie, a wymiana osobników między nimi była historycznie niewielka.

Wyróżnia się trzy podgatunki: *P. b. borbonica* z północnej części Reunionu, *P. b. mater* ze wschodniej części oraz *P. b. agalegae* z archipelagu Agaléga. Nazwa gatunkowa nawiązuje do Bourbon, jak dawniej nazywano Reunion. Gatunek został opisany w 1966 roku przez Roberta Mertensa jako podgatunek *Phelsuma cepediana*. Razem z *Phelsuma inexpectata* należy do nielicznych rodzimych gatunków gadów, które wciąż żyją na wyspie.

P. borbonica jest płochliwa i szybko ucieka, gdy coś ją niepokoi. Jednocześnie bardzo lubi światło i często wygrzewa się w słońcu. Podobnie jak inne gekony dzienne nie ma ruchomych powiek. Gatunek jest rzadko spotykany w handlu.

Występowanie i środowisko

Phelsuma borbonica występuje naturalnie na Reunionie na Oceanie Indyjskim. Forma nominatywna *P. b. borbonica* żyje w północnej i wschodniej części wyspy, zwykle na wyżynach powyżej Saint-Denis i Sainte-Rose, gdzie leży miejsce typowe Le Brûlé. *P. b. mater* występuje dalej na południowy wschód, między innymi w lasach wokół Basse Vallée. Znana jest też niewielka populacja tuż przy wybrzeżu w Bois Blanc.

Podgatunek *P. b. agalegae* występuje na Agalédze, małym archipelagu na północ od Mauritiusa, z miejscem typowym na Agalédze. Z samego Mauritiusa gatunek nie jest znany.

Mapa przedstawia Reunion. Zasięg występowania jest bardzo mały, a gatunek uznano za zagrożony, między innymi dlatego, że jego siedliska się skurczyły i że introdukowana *Phelsuma laticauda* żyje obecnie niemal na całej wyspie.

> **Naturalny zasięg:** Reunion i Mauritius.

ŚRODOWISKO

Phelsuma borbonica żyje w jasnych, wilgotnych lasach i na skrajach lasu na wulkanicznej wyspie Reunion. Występuje w lasach naturalnych aż do znacznych wysokości, ale także w lasach zdegradowanych i w ogrodach, w których rosną drzewa owocowe, zwłaszcza bananowce. Zwierzęta poruszają się po pniach i liściach, a populacja przybrzeżna wykorzystuje pandany (*Pandanus*) jako kryjówki i miejsca żerowania.

Klimat jest ciepły i wilgotny. W ciągu dnia temperatura wynosi 25-30 °C, a w nocy spada do około 20 °C. Wilgotność powietrza waha się w ciągu doby między 50 a 80 %.

Gatunek zjada drobne owady, pająki i inne małe bezkręgowce. Zlizuje też nektar z kwiatów oraz sok i miąższ dojrzałych owoców. W ten sposób zapyla wiele roślin wyspy, między innymi endemiczną *Trochetia granulata*.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Phelsuma borbonica* jest niewielka. Niniejsze wskazówki opierają się na klimacie siedliska oraz na lepiej poznanych gekonach dziennych, zwłaszcza *Phelsuma laticauda*, która żyje na tej samej wyspie. Blisko spokrewniona *Phelsuma cepediana* z Mauritiusa ma podobne wymagania.

Pojedyncze zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Para potrzebuje co najmniej 60 × 45 × 90 cm, aby zwierzęta mogły się sobie schodzić z drogi. Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, ponieważ gatunek żyje na pniach i liściach.

Urządź terrarium żywymi roślinami o szerokich liściach, korą korkową, bambusem i gałęziami na różnych wysokościach i w różnych kierunkach. Podłoże musi utrzymywać wilgoć i być odpowiednie dla roślin, np. mieszanka ziemi i włókna kokosowego. Układ bioaktywny ze skoczogonkami i równonogami utrzymuje podłoże w czystości. Terrarium musi mieć dobrą wentylację, inaczej powietrze staje się zastałe i pojawia się pleśń. Uszczelnij szczeliny, w których małe zwierzę mogłoby utknąć, i zapewnij w nocy ciemność w terrarium.

TEMPERATURA

Phelsuma borbonica potrzebuje w ciągu dnia 25-28 °C w terrarium. Pod lampą punktową powinno być ciepłe miejsce o temperaturze 30-32 °C, w którym zwierzę może się wygrzewać. W nocy temperatura powinna spadać do 20-22 °C.

Zadbaj o to, aby zwierzę mogło oddalić się od ciepła do chłodniejszej strefy. Lampa grzewcza nie może nagrzewać całego terrarium, a termostat lub ściemniacz lampy zapewnia równomierny klimat. Mierz temperaturę cyfrowym termometrem zarówno w miejscu wygrzewania, jak i na dole terrarium.

Zwierzę, które siedzi blisko źródła ciepła z otwartym pyskiem, ma za gorąco. Zwierzę, które siedzi skulone i bierne, może mieć za zimno.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza w terrarium dla *Phelsuma borbonica* powinna wynosić 60-80 %, z najwyższymi wartościami w nocy i po zraszaniu oraz nieco niższym poziomem w ciągu dnia. Odpowiada to wahaniom w naturze, gdzie wilgotność powietrza zmienia się w ciągu doby między 50 a 80 %. Cyfrowy higrometr pokaże, czy poziom jest utrzymywany.

Zraszaj terrarium każdego ranka, aby na liściach, szybach i wyposażeniu tworzyła się rosa, bo gekon pije krople. Najlepiej powtórz to wieczorem. System zraszający lub deszczownia ułatwia utrzymanie poziomu wilgotności. Płytka miska z wodą może stać jako dodatkowe źródło wody, ale nie zastępuje zraszania.

Żywe rośliny pomagają utrzymać stabilną wilgotność powietrza. Stale mokre warunki prowadzą natomiast do pleśni i problemów ze skórą, dlatego terrarium powinno trochę przesychać między zraszaniami.

OŚWIETLENIE I UVB

Phelsuma borbonica jest aktywna w dzień, bardzo lubi światło i potrzebuje silnego, naturalnego oświetlenia. Używaj świetlówki UVB o mocy 5,0, np. świetlówki T5, zamontowanej nad jedną połową terrarium, tak aby zwierzę mogło wybierać między światłem a cieniem. Gatunek żyje na otwartych skrajach lasu i wygrzewa się w słońcu, więc należy do strefy Fergusona 2.

Świetlówka dzienna o pełnym spektrum i mały halogen punktowy jako miejsce wygrzewania podkreślają barwy. Wymieniaj świetlówkę UVB zgodnie z zaleceniami producenta i umieść lampę tak, aby zwierzę nie mogło siedzieć tuż przy niej.

Światło powinno być włączone przez około 12-14 godzin latem i 10-11 godzin zimą, najlepiej sterowane programatorem czasowym. Nie stosuj oświetlenia nocnego.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Phelsuma borbonica zjada owady, nektar i dojrzały miąższ owoców. W niewoli dobrze radzi sobie na mieszance gotowego pokarmu dla gekonów dziennych i żywych owadów karmowych. Gotowy pokarm rozrabia się na gęstą papkę i podaje w małej miseczce zamontowanej wysoko, ponieważ zwierzę prowadzi nadrzewny tryb życia. Można do niego dodać przecier owocowy bez dodatku cukru.

Podawaj żywe owady kilka razy w tygodniu. Dobrą podstawą są świerszcze wielkości odpowiadającej odstępowi między oczami gekona, muszki owocowe, małe karaczany oraz larwy muchy Black Soldier. Larwy barciaka, drewnojady i larwy zawisaka to przysmaki, które należy podawać tylko od czasu do czasu. Owady karmowe same muszą być dobrze odżywione, zanim trafią do gekona.

Oprószaj owady wapnem. Raz w tygodniu podawaj też multiwitaminę i wapno z D3, nawet jeśli jest UVB. Nie podawaj więcej, niż zaleca opakowanie, bo przedawkowanie jest problemem u małych gadów. Samice składające jaja muszą dostawać dużo wapnia, aby młode miały w jaju wystarczająco dużo składników odżywczych.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Phelsuma borbonica jest płochliwa i skłonna do ucieczki. Zwierzęcia nie należy brać do ręki, tylko je obserwować. Panicznie uciekając, może odrzucić ogon, a ogon nie odrasta już w tej samej formie. Daj nowo kupionym zwierzętom czas na aklimatyzację i ustaw terrarium w spokojnym miejscu, z dala od przechodzących ludzi i głośnych dźwięków.

Podobnie jak inne gekony dzienne gatunek jest terytorialny. Trzymaj go pojedynczo lub w parze, nigdy dwóch samców razem. Para potrzebuje przestronnego, gęsto obsadzonego roślinami terrarium z wieloma kryjówkami, aby samica mogła schronić się przed samcem. Grupy nie są zalecane.

Łącz parę w czystym terrarium, w którym żadne ze zwierząt wcześniej nie mieszkało, tak aby był to teren neutralny. Gonienie, odrzucanie i ataki są oznakami agresji i wtedy zwierzęta trzeba natychmiast rozdzielić. Nie każdą parę da się trzymać razem.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

U *Phelsuma borbonica* samiec jest wyraźnie większy: osiąga 15-16 cm, podczas gdy samica rzadko przekracza 13 cm.

Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie został udokumentowany dla tego gatunku. U *Phelsuma laticauda* zwierzęta mogą się rozmnażać po około 9 miesiącach, ale do rozrodu należy je przeznaczać dopiero w wieku 12-14 miesięcy, i to samo dotyczy *P. borbonica*.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie *Phelsuma borbonica* w niewoli nie zostało szczegółowo opisane, dlatego zalecenia opierają się na pozostałych gekonach dziennych. W naturze sezon rozrodczy zaczyna się wiosną i trwa przez całe lato.

Połącz samca i samicę w czystym, neutralnym terrarium i uważnie ich obserwuj. Kiwanie i potrząsanie głową to dobry znak, natomiast gonienie i ataki oznaczają, że trzeba je rozdzielić. Chłodniejszy i krótszy okres spoczynku zimą, z temperaturą niższą o kilka stopni i 10-11 godzinami światła, może pomóc samicy nabrać sił. Gdy dni znów stają się dłuższe i cieplejsze, zwierzęta przystępują do rozrodu. Jeśli samica ma niedowagę lub jest chora, kojarzenie należy odłożyć.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica *Phelsuma borbonica* składa jaja parami, po dwa naraz, i w ciągu sezonu może złożyć do czterech par jaj. W naturze jaja są przyklejone do podłoża lub ukryte pod korą i kamieniami. Kilka samic może korzystać z tego samego miejsca składania jaj.

Zapewnij samicy rurkę z bambusa do składania jaj lub gęste rośliny o dużych liściach, do których może przykleić jaja. W okresie składania jaj musi dostawać dużo wapnia i pokarmu oraz mieć spokój. Jaja można przenieść do inkubatora, ale muszą zachować swoje pierwotne ułożenie. Dorosłe zwierzęta mogą zjadać świeżo wyklute młode, dlatego jaja warto przenieść.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

INKUBACJA

Jaja *Phelsuma borbonica* umieszcza się w małym pojemniku z otworami wentylacyjnymi na wilgotnym, ale nie mokrym podłożu z wermikulitu, perlitu lub torfowca. Jaja nie mogą się toczyć, a pojemnik wstawia się do inkubatora o stabilnej temperaturze.

W temperaturze około 26 °C wyklucie następuje po dwóch do trzech miesiącach (60-90 dni), a wyższa temperatura przyspiesza rozwój. U gekonów dziennych temperatura inkubacji wpływa na płeć, dlatego stabilny inkubator jest ważny; granice dla *P. borbonica* nie są znane.

ODCHÓW MŁODYCH

Wielkość młodych w chwili wyklucia nie została udokumentowana. Powinny trafić do małego terrarium z roślinami, gałęziami i wysoką wilgotnością powietrza. Dwa młode mogą przebywać razem na początku, ale trzeba je rozdzielić w ciągu pierwszego miesiąca, zanim zaczną walczyć.

Młode żywią się świeżo wyklutymi świerszczami, muszkami owocowymi i przecierem owocowym. Odżywianie ma kluczowe znaczenie, dlatego owady karmowe same muszą być dobrze karmione, a cały pokarm oprószany wapnem i witaminami. Karm codziennie przez pierwsze trzy miesiące. Wiele młodych ginie w pierwszych dniach, jeśli matka nie dostarczyła jaju wystarczającej ilości składników odżywczych.

Zdrowie i częste błędy

Phelsuma borbonica ma te same słabe punkty co inne gekony dzienne:

- Agresja między zwierzętami. Samice i samce mogą się nawzajem poważnie pogryźć. Rozdziel zwierzęta, gdy tylko pojawi się niepokój.

- Niedobór wapnia i witaminy D3, który powoduje miękkość kości i drżenie. Oprószaj owady i zapewnij UVB.
- Zbyt niska wilgotność powietrza, która powoduje odwodnienie i problemy ze skórą, albo zbyt mokre warunki bez wentylacji, które prowadzą do pleśni.
- Stres i odrzucanie ogona u płochliwych zwierząt, które płoszy ruch tuż przy terrarium.
- Uszkodzenia oczu, jeśli lampa UVB jest zbyt blisko zwierzęcia.
- Zakleszczenie w szczelinach tła i wyposażenia. Zamykaj małe otwory.

Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, przestaje jeść albo siedzi osowiałe i apatyczne.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.